

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1287-

25. mars 2022

Representantforslag 142 S (2021-2022) fra stortingsrepresentant Mímir Kristjánsson om harmonisering av rentesatser ved etterbetaling av ytelser og tilbakekreving av feilutbetalinger fra Nav

Jeg viser til representantforslag fra stortingsrepresentant Mímir Kristjánsson om harmonisering av rentesatser ved etterbetaling av ytelser og tilbakekreving av feilutbetalinger fra Nav. Jeg vil først vise til hvordan regelverket praktiseres i dag før jeg redegjør for bakgrunnen for innføringen av regelverket som stortingsrepresentanten tar til orde for å endre.

Bestemmelsen i folketrygdloven § 22-17 (om renter ved etterbetaling) gjør det klart at enhver etterbetaling betales med årlige renter fra den datoen ytelsen skulle vært utbetalt og frem til utbetaling skjer.

Det er bare i de tilfeller feilutbetalingen har skjedd på grunnlag av forsett eller grov uaktsomhet hos den som kravet retter seg mot at det kan beregnes et rentetillegg på 10 prosent av det beløpet som kreves tilbake. Når det ilegges et rentetillegg på 10 prosent på det samlede nominell feilutbetalte beløpet, kreves det ikke renter ved nedbetaling av gjelden. Mange av sakene går tilbake i tid, men Nav bruker likevel det nominelle beløpet som utgangspunkt for beregning av rentetillegg 10 prosent. Mange av sakene med rentetillegg er store beløp, og nedbetalingen går ofte over flere år.

For tilbakebetalingskrav er det slik at dersom den som har fått utbetalingen (mottakeren) forsto eller burde ha forstått at utbetalingen skyldtes en feil, kan pengene kreves tilbakebetalt. I slike tilfeller kreves som regel hele beløpet tilbakebetalt, og et rentetillegg på 10 prosent pålegges ikke.

I de tilfeller feilutbetalingen skyldes dårlig informasjon fra Nav, misforståelser eller at mottakeren ikke kunne forstå eller burde forstått at utbetalingen skyldtes en feil, vil ofte tilbakebetalingskrav frafalles, eller beløpet halveres. Dersom beløpet halveres, vil det heller ikke kreves rentetillegg.

For tilbakebetalingskrav er det slik at det kun ilegges et rentetillegg på det samlede beløpet uavhengig av hvor lenge feilutbetalingen har pågått.

Dersom reglene for etterbetaling og tilbakebetaling skulle «harmoniseres» og for eksempel følge reglene i § 22-17 (renter ved etterbetaling), ville det altså kunne innebære en økning i kravene mot den som skal tilbakebetale et krav. Følgende eksempel kan illustrere dette:

Feilutbetalt periode: 1.1.2012 – 31.12.2013. Totalt 260 000 kroner. Innbetalinger fra 1.1.2015 da feilen ble avdekket.

I eksemplet forutsettes det jevn utbetaling per måned for enkelhets skyld. Det benyttes en nedbetalingsplan med 5000 kroner per måned til hele feilutbetalingen er innbetalt til NAV. Renter beregnet med samme satser som NAV benytter ved beregning av renter ved etterbetaling blir da 50 420 kroner.

Her er det beregnet i to omganger:

- Først fra beløpene ble feilutbetalt i 2013 og 2014: 12 140 kroner
- Deretter i perioden bruker hadde pengene i behold før hele kravet var tilbakebetalt i 2015 – 30.06.2019: 38 280 kroner
- Sum renter blir 50 420 kroner.

Til sammenligning utgjør rentetillegget på 10 prosent i denne saken 26 000 kroner.

Dagens regler om renter ved etterbetaling og rentetillegg ved tilbakekreving av ytelser ble innført i 2009 fordi det ikke forelå adgang til å gi renter ved etterbetaling. Samtidig var dette fraværet av regler i etterbetalingssituasjonene i praksis avgjørende for at en formell adgang til å kreve renter ved tilbakebetalingskrav ikke ble benyttet. Det ble ikke ansett rimelig å kreve renter når det ikke ble tilstått renter.

Ved innføringen var det av administrative årsaker ikke mulig å etablere en ordinær renteordning for tilbakebetalingskrav. Derfor er ordningene noe ulikt utformet, med den grunnleggende forskjell at et rentetillegg ilegges flatt på det samlede beløpet som kreves tilbake. Videre er rentetillegget forbeholdt et mindretall av sakene som gjelder tilbakebetaling, dvs. de sakene der det er utvist grov uaktsomhet eller forsett, mens det er åpnet for å gi renter i alle saker med etterbetaling. For etterbetalinger beregnes renter fra det tidspunktet den enkelte termin av ytelsen skulle vært utbetalt. Til sammenligning er det ikke adgang til å legge rentetillegg i de vanlige sakene om tilbakekreving, dvs saker hvor det ikke er forsett eller grov uaktsomhet.

I enkeltsaker om rentetillegg, kan reglenes virkning lede til et lavere tilbakebetalingsbeløp, sammenlignet med en ordinær renteberegning. Dersom en ordinær renteordning skal vurderes innført til erstatning for rentetillegget, må det ses nærmere på hvilke utslag det vil få i praksis. Jeg viser til det som er nevnt foran om risiko for at de samlede krav om tilbakebetaling blir høyere enn i dag. I en slik endret ordning vil renter kunne bli krevd med virkning fra tidspunktet for utbetalingen av den enkelte termin av ytelsen. Det er bemerket at praksis viser at det ikke er uvanlig at krav om tilbakebetaling gjelder terminytelser som er utbetalt noe tilbake i tid. Også spørsmålet om å innføre renter i de vanlige sakene om tilbakekreving, vil naturlig inngå i en helhetlig vurdering av harmonisering av rentesatsene.

For ordens skyld nevnes at Høyesterett i en dom avsagt 13. juni 2012, kom til at et rentetillegg ikke skal karakteriseres som straff.

På bakgrunn av dette, mener jeg at det ikke er hensiktsmessig å endre regelverket slik stortingsrepresentanten foreslår.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen